

LEERPLAN GAN (groep 2; 5 - 6 jaar)

Module **5**

Aantal lessen **4**

ח נ ו כ ה
CHANOEKKA

© JELED-NIK Afdeling Onderwijs
www.jeled.net

GAN	ALEF	BET	GIMMEL	DALET	HEE	WAW
------------	------	-----	--------	-------	-----	-----

Ideeën: Leila Notoadikusumo
Illustraties: Marchien Mayer

Omgeving:

Chanoeka vraagt om een extra sfeervolle aanpak. In deze tijd van het jaar is het donker, ongezellig en koud buiten en de sfeer van Kerstmis en Sinterklaas is duidelijk aanwezig in winkels en op tv. Leer de kinderen dat wij ook iets heel speciaals en eigens hebben in deze tijd: het Chanoekafeest. Zorg ervoor dat de kinderen de symbolen van dit feest kunnen zien. Zet verschillende chanoekiot op tafel, kaarsjes en een sevivon en leg wat boekjes of plaatjes neer waar de geschiedenis van Chanoeka in/op staat. Een fles met olijfolie, chocoladegeld, nepkadootjes etc. trekken ook altijd de aandacht.

LES 1

De kinderen maken kennis met het verhaal van Chanoeka.

Inleiding

JELED.net *Vorbereiding:* Kleur **werkblad 1 Chanoeka poppetjes** en knip de poppetjes uit op de aangegeven stippellijnen. Plak op elk figuurtje aan de achterkant een stokje of plastic lepel met wat plakband vast. Bereid voor jezelf het verhaal goed voor. Maak een uittreksel en zorg dat je het verhaal kunt dromen! Ga niet teveel in op details als de Griekse cultuur e.d., maar houd je bij de hoofdlijn en de hoofdpersonen. Laat het wonder van de overwinning en het wonder van het kruikje olie als klap op de vuurpijl komen.

Werkwijze: Vertel het verhaal van Chanoeka. Gebruik de stokpoppetjes om het verhaal nog levendiger te maken. Laat de kinderen meedoen door ze met een poppetje het verhaal mee te laten spelen. Herhaal aan het einde nog wat namen.

Activiteit 1

Vorbereiding: **Werkblad 1 Chanoeka poppetjes** voor elk kind klaarleggen, wat verf of ander kleurmateriaal, scharen, plakband en 6 stokjes of lepeltjes per kind.

Werkwijze: Laat de figuren eerst inkleuren, dan uitknippen op de stippellijn en dan van een stokje aan de achterkant voorzien. Deze activiteit neemt vrij veel tijd in beslag, het is handig als je wat extra hulp krijgt, want sommige kinderen zullen moeite hebben met het uitknippen van alle figuurtjes en het vastplakken van de stokjes. Als er tijd is kun je een paar kinderen vragen om met hun figuurtjes het verhaal nog eens kort te spelen voor de klas.

LES 2

De kinderen leren dat we op Chanoeka de chanoekia aansteken, dat er 8 lichtjes plus een sjamasj in de chanoekia horen en dat we elke dag van chanoeka een lichtje meer aansteken.

Inleiding

Vorbereiding: Neem een chanoekia en 8 kaarsjes of olie en pitjes mee en vergeet de lucifers niet. Heb je een illustratie van de 7 armige menora die in de tempel stond, neem die dan mee.

Werkwijze: Laat de chanoekia zien, laat het aantal armen tellen en vertel dat er vroeger in de Bet Hamikdasj ook een soort chanoekia stond, de menora. De menora heeft niet 8 maar 7 armen. Elke dag werd deze menora aangestoken. Omdat het Chanoeka wonder 8 dagen duurde steken wij een menora met 8 armen aan. Dat is dus best een beetje ingewikkeld. Vertel dan dat we niet alle kaarsen tegelijk aansteken, maar dat we altijd beginnen met het aansteken van de hulpkaars, de sjamasj en op de eerste dag 1 kaarsje aansteken. Op de tweede dag steken we eerst de sjamasj, dan het 2^e kaarsje en dan het 1^e kaarsje. Illustreer wat je vertelt, door de kaarsjes in de chanoekia te zetten. Wie weet wat we op de derde dag van Chanoeka doen? En de vierde? Elke dag steken we dus een kaarsje meer aan. Voordat we aansteken zeggen we de berachot die erbij horen. Vertel tenslotte dat de kaarsen minstens een half uur moeten branden en op sjabbat nog langer. Er moet ook een lamp aan in de buurt van de chanoekia want we mogen het licht van de chanoekia niet gebruiken om te lezen of zo. Behalve kaarsen kunnen we ook olie nemen. Je kunt de chanoekia nu aansteken en zeggen dat het de achtste dag is, hoe steek je aan? Eerst de sjamasj, dan de 8^e kaars, de 7^e etc.

Activiteit 2a: Zoek de chanoekiot bij elkaar.

Vorbereiding: Neem verschillende soorten en vormen chanoekiot mee en voor ieder kind een pen.

JELED.net *werkblad 2 Welke chanoekia?*

Werkwijze: Laat de verschillende chanoekiot rond gaan. Waarin verschillen ze, wat is de overeenkomst? Leg uit dat elke chanoekia goed is als de kaarsjes maar op een rechte lijn staan en de sjammasj er apart van staat. Deel dan de werkbladen uit en leg uit dat er een heleboel verschillende soorten chanoekiot zijn, maar dat er telkens twee bij elkaar horen, een grote en een kleine. De opdracht is: Zoek de grote chanoekia bij de kleine die erbij hoort en verbind ze met een streepje. Kijk het werk even na.

Activiteit 2b: Zet de puzzel in elkaar.

JELED.net *Vorbereiding:* Voor elk kind **werkblad 3 Chanoeka puzzel**, een schaar en lijm per kind.

Werkwijze: Elk kind krijgt eerst **blad 3b** en knipt de stukjes uit die goed bewaard worden, de restanten worden weggegooid. Dan krijgt iedereen **blad 3a** en probeert de puzzelstukjes op de goede plek te zetten. Wie klaar is mag de stukjes vastplakken. Wat staat er op de puzzel? Wie steekt de chanoekia aan? Vertel dat in sommige gezinnen ieder zijn eigen chanoekia aansteekt. De tekening kan (eventueel gekleurd) mee naar huis.

Activiteit 2c: Chanoekahuisje.

JELED.net *Vorbereiding:* Voor elk kind de **werkblad 4 Chanoekahuisje**, een schaar, een rode en een gele viltstift. Knip voor elk kind de stippellijnen bij de raampjes van blad 2d van tevoren in.

Werkwijze: Deel **blad 4b** uit en laat alle kaarsjes geel en de vlammetjes rood kleuren. (Let op, we zien de kaarsjes van de buitenkant van het raam!). Laat nu de twee stroken A en B uitknippen en de delen B op elkaar plakken tot een lange strook. Deel dan **blad 4a** uit en laat het huisje uitknippen op de buitenste lijnen. Steek nu de strook met de chanoekiot via de achterkant van het huisje door het raampje en lijm dan de A kanten van de strook aan elkaar, zodat je een cirkel krijgt. Vouw dan de twee muren van het huisje om, zodat het huisje kan staan. Het huisje kun je nog eventueel met plakkertjes e.d. laten versieren. Laat de kinderen zien dat we, als we langs dit huisje lopen op Chanoeka, kunnen zien welke dag het is. Schuif de strook door zodat de kinderen zien hoe het werkt. Dat is ook de bedoeling, we moeten de chanoekia bij het raam of (soms in Israel) bij de deur zetten, zodat de mensen van buiten het ook kunnen zien. Kijk nog even of de kinderen ermee kunnen werken en vraag of iedereen met zijn huisje de 5^e dag van chanoeka kan laten zien.

LES 3

De kinderen maken kennis met de sevivon, ze worden gewezen op de vier letters die er op staan.

Inleiding

Vorbereiding: Neem een paar verschillende sevivonien mee (te koop/bestellen bij Jad Achat).

Werkwijze: Laat de sevivonien zien en vraag wie weet wat het zijn. Laat de kinderen beschrijven wat ze zien. Het is een soort tolletje met 4 letters erop. Welke letters? Noem ze en vertel waar de letters op slaan. Eventueel kun je deze letters in het groot op het bord zetten en nog extra benoemen. Over welk wonder zou het gaan? Vertel dan het verhaal van de sevivon die de joodse gezinnen gebruikten, toen ze zich hadden verstopt in de bergen. Terwijl ze eigenlijk Tora aan het leren waren, deden ze wanneer de vijandige soldaten binnenkwamen alsof ze alleen maar met een tolletje aan het spelen waren. Wie kan de sevivon laten draaien? Vertel dat we op Chanoeka allerlei spelletjes met de sevivon spelen.

Activiteit 3a Sevivon van klei

Vorbereiding: Voor elk kind een beetje zelfhardende klei en wat opengeknipte vuilniszakken.

Werkwijze: Bedek de tafels met vuilniszakken. Geef elk kind wat klei en laat ieder zijn eigen sevivon maken, met letters erop of andere versiering. Het maakt niet zoveel uit of de vorm precies "goed" is, laat het aan de creativiteit van kinderen over welke vorm er uitkomt. Zet de initialen van elk kind op elke tol en geef de sevivon mee naar huis.

Activiteit 3b Sevivonspel

JELED.net *Vorbereiding* Maak voor elk kind van **werkblad 5a sevivondoosje** een doosje en schrijf de naam van elk kind onderaan. Plak het strookje met de zwarte stip erop niet dicht, dit wordt de opening van het doosje.

JELED.net Geef elk kind **werkblad 5b sevivonspel** wat kleurmateriaal en een schaar.

Werkwijze: Laat de bovenste 15 sevivonnetjes inkleuren en laat daarna alle 30 tolletjes uitknippen. Help kinderen die hier niet zo goed in zijn. Deel de kinderen in groepjes van 2 kinderen.

Het spel: Leg de gekleurde sevivoniem op tafel met het plaatje naar beneden. Verdeel de niet gekleurde plaatjes. Om de beurt mogen de spelers een niet gekleurd plaatje omwisselen voor een gekleurd plaatje. Het niet gekleurde plaatje komt te liggen op de plaats van het gekleurde plaatje dat je weg hebt gehaald. Je moet goed onthouden waar de niet gekleurde plaatjes worden neergelegd, want die wil je niet hebben. Degene die het eerst alleen maar gekleurde kaartjes overhoudt, is de winnaar. Elk kind stopt zijn eigen kaartjes in het doosje en neemt het spelletje mee naar huis. Als je met meerdere kinderen speelt, dan heb je meerdere spelletjes nodig.

Activiteit 3c Sevivondans

JELED.net *Vorbereitung:* Voor elk kind **werkblad 6 de sevivondans**, het liedje sevivon sov sov sov op een CD, cassette of in je hoofd.

Werkwijze: Vertel dat je een liedje over de sevivon gaat leren. Laat het liedje horen en laat iedereen eerst alleen maar luisteren. Waar gaat het liedje over? Dan geef je wat luisteropdrachten als meestampen met je voeten etc. en laat ze nogmaals naar het liedje luisteren. Zing het liedje dan in stukken voor en laat het telkens nazingen tot iedereen het kent. Als dat zo is kun je het liedje ook van heel langzaam naar heel vlug laten zingen.

Dansje: Iedereen staat in de kring, met de handen aan elkaar vast. Je zingt het liedje en tegelijk draait de kring met de klok mee, tot het woordje Tov. Dan draait de kring tegen de klok in tot het woordje sov sov sov. Nu alle handen loslaten. Iedereen zingt verder en draait tegelijkertijd om zijn eigen as tot het woordje Sjam (of Po). Als dit goed gaat kun je tempo versnellen tot de sevivonnen er letterlijk bij neervallen, zonder zich te bezeren! Als ieder uitgeput is, gaat iedereen weer zitten en deel je de werkbladen uit die ter plekke of thuis gekleurd/geverfd/beplakt kunnen worden.

LES 4

De kinderen leren dat we oliegerechten eten op Chanoeka n.a.v. het wonder met de olie.

Inleiding

Vorbereitung: Breng een fles (olijf)olie mee en soefganiot, latkes en andere oliegerechten mee.

Werkwijze: Herhaal kort d.m.v. kleine vragen de geschiedenis van Chanoeka, met het accent op het wonder met de olie. Leg uit hoe de olie vroeger gemaakt werd, de oliven werden uitgeperst en alleen de eerste pers was goed genoeg voor de lichtjes in de tempelmenora. Omdat we het wonder met de olie nooit meer willen vergeten eten we op Chanoeka allemaal dingen die we met olie maken. Welk eten maken we met olie? Vertel ook van de latkes en de soefganiot. Patat frietjes, baklava en gourmet of fondue kunnen ook! Laat elk kind wat van de meegebrachte oliegerechten proeven.

Activiteit 4a Chanoekadoolhof

Vorbereitung: Voor elk kind een glitterpen, een fluoriserende pen of andere bijzondere pen en

JELED.net **werkblad 7 Chanoekadoolhof.**

Werkwijze: Vertel dat je het er net over hebt gehad dat we met Chanoeka **nu** olie gerechten eten, omdat er **vroeger** een wonder was gebeurd met het kruikje olie. Deel dan het werkblad uit en vraag wie de weg kan vinden van het kruikje olie naar de koekenpan met latkes, van vroeger naar nu? Eerst wordt de goede weg met de vinger gezocht, daarna mag de weg met de bijzondere pen worden getekend.

JELED.net Activiteit 4b Chanoeka versje

Vorbereitung: Voor elk kind **werkblad 8 Chanoeka versje**. Leer zelf het versje uit je hoofd.

Werkwijze: Zeg het versje eerst helemaal op en laat de kinderen luisteren. Waarom eten we latkes? Waarom kan het kindje uit het versje geen latke meer zien? Herhaal het versje dan en laat de laatste woorden aanvullen. Leer dan per regel nazeggen en vervolgens per twee regels. Wie kan het hele versje opzeggen? Geef het werkblad mee naar huis.